

Hainakuu
27. päiv
2010
Nummör
14 (210)

Leht mass erälde ostõn
5 kruuni (0,32 €)

UMƏ LEHT

VANA VÖROMAA RAHVA UMAN KEELN LEHT

**Saarõ Evar hoiatas
inemiisi Roundupi iist**

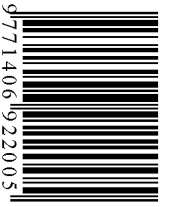
Kae lk 2

**Esieräline kroonigakirotaja
Urvastõst – Kähri Ott**

Kae lk 3

**Ruitlanõ oppas
tsirku varastama**

Kae lk 4

Vikur-lõõdsamäng lei Soomõn lainit

Osola lõõdsamiis Lindmetsa Harri ülläf suumlaisi 13.–15. hainakuul peetül Põha-Soomõ suurõl Kaustisõ folklooripidol, ku näüdas sääl pistü-lõõdsamängu.

Suumlaisilõ tuu väega miildü ja nä ütli pidol olnuilõ võrokõisilõ, et olõ-i inne säänest asja nännü.

«Üte virulaidsi vana tandsu laskõd jah niimuudu, a egä ekä luku saa-i niimuudu mängi,» selef Lindmetsa Harri. «No tiit, midä mõistat!»

Harri käve Kaustisõ folklooripidol ütten tõsõ lõõdsamehe Pihu Alo ja Võro valla rahvamuusikidega: ansambli ja kapelliga Vannamuudu ni Puiga tandsurühmaga Hõbedanc.

Kaustisõn peeti folklooripito joba 43. kõrda.

PEEDOSAARÕ KAISA PILT

Vikur-lõõdsamäng: Lindmetsa Harri leevännümör.

Edimäne seto suvõülikuul

Ku võrokõisil tulõ põimukuu keskpaigan joba 22. Kaika suvõülikuul (Haanin), sis seto kõrraldasõ 31.07–1.08 Saatsõn uma edimädse suvõülikooli.

Sinnä oodõtas päält uma rahva ka võrokõisi ni tõisi keele- ja kultuurihuviliidsi. Juttu tulõ Saatsõrinna nulgast, umakultuuri oppusõst latsiaian ja koolin, ao- ja kodoluust. Ütidse märgõtamisõ teema omma «Määnest Setomaa lehte mi tahami?» ja «Kas üts vai 12 seto kiräkiilt?»

XXII Kaika suvõülikuul Haanin 13.–15.08.

Kava: www.voroselts.ee ja järgnädsen Uman Lehen.
Teedüs ja kirjapandminõ: tel 503 0785.

3. raamatukülä päiv Kanepin

Kanepi Raamatukülä kolmandalõ raamatupääväl tulõ kokko kiräinemiisi nii vanalt Võromaal ku kavvõmbalt. Ütele silmä jäänüle Lõuna-Eesti autorilõ andas avvohind «Kanepine hame». Tuu hammõ omma varramba saanu Kõivu Madis ja Kauksi Ülle.

Püüne pääl saa nätä Kanepi seltsimaja näütetrupi etendüst. Raamatukülä taht avvusta Kanepi kerikut 200. juubõli-aasta puhul: õdagu tulõ kerikun kontsõrt, kon esines raamatupäävä küläliline, Põlvast peri muusigamiis Sõõdü Jaan. Müvväs raamatit, näüdatäs filme (saa nätä ka Kanepi nuuri mihi tettüid filme).

UL

Kanepi 3. raamatupäiv 7. põimukuu pääväl Kanepin

11 Päävä vallategemine, raamatulaat
11-16 Latsi raamatu- ja jututell

11-15 Vabalava, juhata Contra

☀Merca ja «Mees» ☀ Ilvesse Aapo ja Platsi Liiso laulva võrokeelitsit laulõ ☀ Paju Imbi Võtikvere raamatuküläst ja timä raamatu-filmi ☀ Rahmani Jan ja Laakose Heli – kats kiränikku, kedä köüt ütine raamat ☀ Contra ja Nemvalts – koomiksi ja poistõaabits ☀ Kerälä Mika (Mika Keränen) ja Supiliina krimijutu latsilõ ☀ Raamatidõ vaihtaminõ, filme kaeminõ

15.15 Kolmanda «Kanepise hame» saaja vällahõikaminõ

15.30 Näütemäng seltsimaja saalin: Gogoli «Naasõvõtt» Kanepi seltsimaja näütetrupilt, lavastaja Sillamäe Ülle

16.45 Kiränige käest saa autogrammi küssü

17-18.30 Vabalava kiränigele

19 Kontsõrt Kanepi kerikun – Sõõdü Jaan (Jaan Sõõt)

Kõik ettevõtmisõ omma ilma rahalda!

Hurda talo vahtsõnõ elo

HARJU ÜLLE

24. hainakuu pääväl peeti Põlva küle all Himmatõn pito suurmehe Hurda Jakobi kodotalo kõrda tettüisi huunidõ (ait, sann ja keller) avvos.

«Väega illos, niivõrd sarnanõ vanaga!» kitt huunidõ vahtsõt vällänagemist Hurda Jakobi sugulanõ, kodo-uurja Kähri Liina. «Ei tiitä, kas ka maja vahtsõt chitämises väke om, tuu olf iks väega suur hoonõ, a alalõ om õnnõ lävepakk.» Elotarõ palli maaha 1975. aastagal, vanno pilte ja Kähri Liina mäletämise perrä om parhilla tettü tuust vahtsõ joonissõ.

Hurda Jakobi Lepä sünnütalo umanik Põlva rahvaharidusõ selts ostõs talo 2008. aastagal Ludvi Aaro käest.

Talo kõrvalhuunõ sai kõrda tetä teno toolõ, et PRIA tugi ettevõtmist

HARJU ÜLLE PILT

Hurda Jakobi talo vahtsõndõt huunit kaema tulnu inemise sanna vilun istman.

inäm ku 900 000 krooniga. Rahha anni ka Põlva vald, Eesti kultuuriseltse ütisüs ja mitmõ hää inemise. Külärahvas avif talo ümbre kõrda luvva.

Põlva rahvaharidusõ selts nakkas talon rahvakultuuri

ettevõtmisi kõrraldama.

Huunidõ vallategemise pidol anti üle ka timahavadusõ Hurda Jakobi nimelidse rahvuskultuuri avvohinna.

Neo saiva Eesti kultuuriseltse ütisüse juhatusõ esimiis Haameri Valter ja Põlva

muusigaoppaja, koorijuht, laululuuja Kolsari Maret.

Põlva rahvaharidusõ selts jagi Hurda-avvohindu joba 19. kõrda, tuud om tettü 1992. aastagast pääle. Timahavanõ avvohind olf 15 000 kruuni.

Tsiga jäi mõtsa, a jahimiis kõnõlõs iks

BREIDAKSI ARVED

Puulpäävõtsel Leevi küläpääväl vällalubatu mõtsatsia küdsämine jäi seokõrd är: tsiga es taha orgi otsa tulla. Veriora jahtkunna mehe kõnõliva, mille nii lätõ ja mis mõtsan vahtsõmbat sünnüs.

Küläpääväl küdsämise jaos otsiti tsika neli-viis päivä, a kätte es saia. «Väega varra ei saa laskõ, selle et koskil piät tedä sis hoitma,» selef jahimiis Leikini Jüri. Kukõ Urmas kitt mano: «Taa om ehku pääle asi, minevääasta es olõ seo asaga murõt. A mõtsaajä lihha pak-sõmi iks – tsiakotletti.»

Tsiajahi pidämine om paras tegemine. A pidämä tuud piät, selle et mõtsatsiaga om maainemiisil murõt pallo: tsungva kardokavirkse üles ja sökva viläpõldõ.

A nurmõ päält tsika kätte saia olõ-i nafaasi. «Läät ja varitsõt, oodat ja oodat,» selef Leikin. «Ega tsiga hinnäst näüdä-i: läät põllu viirde ja kullõt, kas matsutas vai ei. Ku matsutas, nakkat kaema, kon tä om. Luurat tä vällä ja sis nakkas kamajjaa pihta: juht-tsiga kaes kõõpäält, midä sa julgut, tulõ 30 sammu pääle ja ütles rõh-rõh! Ku tsiga tund ohtu, pand terve kari

minemä. Ommava puul tunni är, sis tulõva tagasi ja nii käü taa terve üü.»

Ehku pääle vilä sisse laskõ ei saa, selle et tsiga liigus ja pääleki või parhilla pihta saia immissele, kelledä põrsa hättä jääse. «Taa olõ-i nii, et edimäne must küür ja õkva lätt laskmisõs,» ütelf Kukõ.

«Kõõpäält piät kimmäs olõma, kes vilän om, pallo näid sääl om. Ku om kuus-katõssa kesikut, sis kaet, määne om kiduramb ja tollõ võtat är,» ütelf Leikin mano.

Mis viil tsiko vasta avitas? «Elektrikafus,» ütelf Kukõ. Hernehirmutisõ, kõva muusiga vai põllu viirde hindä kergendämine om tima meelest tühi vaiv. A inemise piässi esi kah kaema, kohe nä kardoka maaha pandva. Mõtsa viirde olõ-i mõtõt panda, selle et olku tsiko mõtsan pallo vai veidü, süümä tulõva nä iks.

Jahimiihil om kõõ lihtsämb laskõ kitsi. Mõnõ aasta om näid väega pallo olnu, a minevää aasta pikk külmal talv võtsõ vähämbäs. Kahrõ om viimätside aastidõga mano tulnu. A ainokõnõ elläi, kedä parhilla ülearvo pallo om, om rebäne. Rebäside arv sai vungi sisse päält marutõvõ vasta kaitsmist. «Pandas süüs, et jahimehe näid ei lasõ,» ütelf Kukõ. «Pallo sa näid iks lasõ, ma olõ kodo ümbre viis lasknu, a viis om asemõlõ tulnu, nigu olõssi ei midägi tennü!»

Kõõ suurõmb himo om jahimiihil ilvest laskõ. Ilvest tahtas naha peräst ja Tafna restoraanõn mastas ivesseliha kilost 300 kruuni.

Jahimiihil om parhilla suurõmb murõ maaumanigõga, kes ei lasõ näid uma maa pääle jahti pidämä. «Nii kaos egäsugunõ kontroll nii kitsõ ku rebäse üle,» hoiatf Leikin.

«Mi kutsumigi peremiihi tulõma jahimiihi sekkä, a ei taheta väega tulla,» ütelf Kukõ mano. Mõni maaumanik, kes jahi är om kiildnõ, muut miilt kah. «Ku kitsõ käävä istandusõst läbi, sis naatas helistämä, et tulkõ laskma. Üts moment om tä kõva maaumanik, a ku hädä kaalan, sis saa asast arvu,» sellelf Kukõ.

Jahimehe Kukõ Urmas (kural), Olle Leo ja Leikini Jüri pidi Leevi küläpääväl tsiakotlette pakma, selle et tulõ pääl küdsämise jaos es saia tsika kätte.

KOTJUHI DIMA PILT

Hurda perändusest tulnu inämb kõnõlda

Minevä nädali kirof Eesti Päevaleht, et aasta lõpus tahetas vällä valli säidse soomõ-ugri ilmaimet. Üts ilman ainulinõ ja esieräline asi om ka tuu, et Eesti rahva muusõumi kogodõn om alalõ inämb ku miljon lehekülge folkloori: tuu tege lehekülge egä cestläse kotsilõ.

Üts inemine, teno kellele meil nii suur rahvaperimüse kogo om, om vanalt Võromaal peri suurmiis Hurda Jakob. Ütlemädä illos, et parhilla om timä sünnitalo Himmastõn joba peris hään kõrran ja sääal saa rahvaperimüse-ettevõtmiisi kõrralda. A määnest vanna, omma ja esierälist teedüst jõudsõ Hurt maarahva käest kokko kořada, tuust kõnõldas koolin latsilõ iks küländ veidü. Vähämbält vanal Võromaal, Hurda kodokandin, võinu tuud külh pallo inämb tetä.

HARJU ÜLLE, päätoimõndaja

UMALEHT

Telmisenummõr 00917

Ilmus egä katõ nädäli takast tõsõpäävä

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro

E-post: umaleht@umaleht.ee; info@umaleht.ee

Päätoimõndaja: Ülle Harju 78 222 21, 56 606 494
info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org laivi77@hotmail.com

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster 56 213 177
mariko.faster@gmail.com

Välläandja: Võro Selts VKKF
Trükjã: AS Võro Täht

Lehe välläandmist tugõva:

Riiklinõ programm «Lõunaeesti kiil ja kultuur» ja

Uma Leht Internetin: www.umaleht.ee

Paprõlehe-kujolist Umma Lehte saa lukõ ka Internetist www.netiajakiri.ee päält!

Küläpoodi mälehtüses

Ku saati suvõl küläliisi põhast ja teil om asja Tartohe, toogõ nä Hansahuuvi. Suvõlavastus «Puut-laat» om ehtsä mälehtüses tuust, mis maal küläpuutõga juhtunu om.

Pilt om säänesama ka Põhha-Kafalan. Mu juurõ omma Ilo-mantsin, kon kotusõpääline kafala murrõ om liinainemisiile niisama andsák nigu võro ja seto kiil. Soomõn om sääne ütlemine nigu

LUUA ALDO PILT

Reporter Poodin.

õnnõ väega harva. Mul om hallõ, et olõ elänü säändsels aol, et olõ pidänü nägemä Hummogu-Soomõ maaclo häömist. Täambätses omma külä tühä, piimäpuki acdu tii laembastegemisege ümbre ja hoovõn om kõik vaiki. Mõnõ ristii man olõva maja külõn om ummamuudu puuchitüs. Noidõ perrä saa umilõ latsilõ üldä, et

tan om olnu küläpuut.

Küläpoodi olli umal aol maaclo keskusõ ka Soomõn, nii nigu Ilvesse Aapo ja Mäeotsa Aini näütemängun. Kiä olõ-i maal elänü, ei saa tuust elo scen arvo.

Kuiki seo lugu om kurva-poolinõ, olf näütemäng tege-ligult ütlemäldä nafalinõ. A sis tull kätte näütemängu lõpp, miä üllät minno ja pand mõtlõma. Ma arva, et ka Shakespeare olõs sääal Hansa-hoovi tooli pääl väega sügävile ohanu.

Ku ma olli kolmõnõ, küsse Ikonvaara küläpoodi kinni pandnu mehe käest, kiä käve talost tallo kallo möömän: «Mille sa, Hiltusõ Otto, lõpõtit seo poodi pidämise?»

Vastust mälehtä-i kiäki, selle et seolõ küsümisele es tiiä kiäki vastust. Või-olla mõni Helsingi herr tiidse, arvada mõni sääne miis, kink karmani olli täüs ostmiskesküsi tshkendüisi liinu jaos.

KERÄLÄ MIKA, kiränik

Firma masva kinni osa tiidläisi, kiä kitvä, et pritsmisest tulõ-i määnestki hätä Pindremaa ja Roundup

Mi kodu uhkus om pindremaa. Väikene – neli kõrda adraga tagasi laskõ ja kündä. Tuutsa, selle et kunagi olf sääal tsiapaha aid ja maa om must ja väkev ka ilma sitalda, midä mi hindä talu ei tooda. Vesihaina täüs, selle et ku iks kõikaig om pindremaa, sõs kasus ka hain kitskmisõga võiki. Põuda tuu kotus ei pelgä ja midä kuumõmba ilma omma, tuuvõrra kipõmbalt kõik kasus.

Kasulik om mi pindremaa, selle et supikraami, nuikapstiid, tilli, basilikut ja rukolat saa säält kipõlt ja värskit.

Sibulit om kõikaig kattõ sort: vanaimä sort ja tippisipul. Vanaimä sort om kibõhõmb: teedäki. Kuiki nurmõn kasus kolm ja puul hektääri hernest, om aia-maal veeren ka pinnär tsukruher-niid – omma magusamba.

Muiduki om sääne pindremaa egän tõsõn Võromaa talun olõman. Latsil om kitskmisõ kohustus, naasõl om kõõgin vólumisõ võimalus: mis sa hing viil tahat.

A kunagi, ku ma taad pindremaad alusti, lasi nõgõssõ ja pujukõsõ katõl aastal Roundupiga üle. Vereväs ku rebäse. Ja tuu ei olõ inämb nii hää asi. Ega tuud nüüt ei kahitsa kah, a huvitav om teedä saia, et Roundup, minkast meile viistõisku aastat om kõnõld ku inemisele tävveste ohutust kihvtist, ei olõki nii süüldä kraam.

Hainakuu Maakodun kirutas Eesti maalikooli tiidläne Metspalu Luule, et glüfosaatõ vaba uurimõnõ om kõikaig rassõ olnu. Minkast kihvti kuun saisva, tuu om firmadõ salahus. Otsja omma pidänü esi vällä märkmä, mis ollussidõ jääke kasvõ ja eläjide seest otinõ.

Firma masva kinni osa tiidläisi, kiä sis näütäse, et määnestki hätä ei olõ ja et hädäkellä lüüjä

omma võlss jälgi pääl. 2008. aastagal tunnist Ameeriga kohus uma otsusõga, et hädäkellä-lüüjil om siski õigus. Reklaam, et Roundupist määnestki ohtu ei olõ, keeleti är.

Päämine, mis vällä om tulnu, om iks tuu, et esiki ku glüfosaat lagunõs är mõnõkümne päävä kooni poolõ aastaga, sõs tuust lagunõmisõst tegõnese vahtsõ ollussõ, miä omma inemisiile ja eläjile ohtligu.

Lisas om Roundupi scen viil abiainit, miä omma vähämbält niisama kihvtidse. Sa võit pritsi uibidõ riavahjit, kihvt mõs õnnõ rohilidsõ lehcega hainulõ, a kihvti jäägi läävä maa kaudu ka uibu juuri sisse ja säält ubinidõ sisse. Ku glüfosaadi lagunõmisõ ollussõ omma joba nisuterä scen, sõs omma nä ka jahu scen, saia scen, jahhu sõõnõ eläjä liha scen – ei kao nä säält tsõõrist inämb kohegi.

Midä kurja nuu ainõ sõs tegevä? Ega nä pääd ullis ei tii ja hambit kah vällä sadama ei panõ nigu vinneaisõ kihvti. A naisil ei lää inämb sünnütämine nii laabsahe ku vanastõ. Latsõ tulõva inneaiгу ilma ja näide hulgan om rohkõmb vigatsiid. Luutsäsi ja kilpnääre jääs sakõmbast vähjähagustõ. Parkinsoni haigust ja verevähki tulõ manu.

Nii nigu glüfosaat mõotas rohilist haina peenükese nipi abiga, tegevä ka perräjäänü kihvti kurja peenükese mooduga: häõtäse nabanõõri ja platsenta rakkõ, sekäse rakkõ hingämist.

Hiiri ja rottõ pääl tettü katsõ omma näüdänü, et glüfosaat tõmbas alla esätside suguvõimõ ja rohkõndas imätside man aborti ja vigatsidõ poigõ sündimist.

SAARÕ EVAR, talomiis

Hädä omgi tollõn, et glüfosaadi omma kõgõ pruugitumba taimõkaitsõkihvti maailman. Nurmõ pääl pandas näid armulda pallo. Üle aastaga pritsitäs saak inne kombainiga pesmist üle, et hain vilä scen es segänü.

Lõunamaiõn samlagunõs är mõnõkümne päävä kooni poolõ aastaga, sõs tuust lagunõmisõst tegõnese vahtsõ ollussõ, miä omma inemisiile ja eläjile ohtligu.

Lõunamaiõn samlagunõs är mõnõkümne päävä kooni poolõ aastaga, sõs tuust lagunõmisõst tegõnese vahtsõ ollussõ, miä omma inemisiile ja eläjile ohtligu.

Kihvtituutja omma kavala: nä omma vällä tüütänü ka genetilidselt muudõdu (GM) kasvu, miä glüfosaati häste kannatasõ. Panõt säändselse maisilõ Rounduppi – egät sorti haina võtt alt är, õnnõ GM-mais jääs alalõ.

A vanasõna ütles, et ega umbrohi ei hää. Ei hääki, mõnõ mutatsiooni nakkasõ glüfosaati kannatama ja varsti saava just muteerunu haina võimu hindä kätte. Sõs piät jälleki vahtsõ kihvti vällä märkmä, et muteerunut haina kuigimuudu är võtta.

Pindremaaga om tuul kõgõl sääne kõüdüs, et tegeiligult süüt üle perre ja timä eläjä är säänesama pindremaa, väikene kasvumaja, 20 saandikku kartult ja 30 vakamaad nurmõvillä.

Sääal pääl ei olõs vaia määnestki kihvti panda, tõmba õnnõ hain vällä, ku tä kapstaloomal sällän om vai muidu su kaemist sekäs.

Savususann

Võromaa inemisiile mälehtüses savususannast: kuis sääal käüti, midä kõnõldi, midä pääle mõskmisõ viil tettü ja miä viil sannast meelen om.

Uma sann

Tuust aost, ku ma hinnäst mäletäma nakka, omma iks meelen sannapäävä. Mi pere eläsi Kasaritsan Vallõkunnu talon kuun vanaesä ja vanaimäga. Põhilinõ mõskmisõ kotus olfi suidsusann. Egä puulpääva poolõst pääväst nakas esä sanna kütmä. Inne kütmist veeti sanna pingi vällä, et nuu nõõga kokko es saanu.

Kütmine käve iks neli viis tunni. USSõ hoiti kinni. Küttemismulk olf sannan scen. Ma mäletä, et esä kasse sanna puid pääle panda. Sannan olf toss piaaigu maani. Et ahousõni jouda, tull kükäkile laskõ ja ahousõni piaaigu ruumada: toss lätõ silmä ja ai kõhkätämä. A käsk olf käsk. Är ma tuu tei.

Õdagu minti sanna. Inne sannaminekit tuulutõdi sannatarõ ja perän veeti pingi ka

sisse. Mi puul lavva es veetä vällä. Sanna iinruumin olõ õs rõividõ vahetamisõ kotus, olf sepiroda. Mõskminõ ja rõivilõpandminõ käve kõik ütlen ruumin. Ildamba, joba muudsambal aol, chitedi sepiroka asõmõlõ kambrõ, koh sai rõivit vaheta.

Mõskmisõs veeti külm vesi lumbist sanna iin ja kuuma vii jaoski sai vii tuustsamast lumbist. Kuuma vii pada olf keresse sisse valõt ja sinnä mahtu uma katskummend pangi. Vett jakku naabriperleegi. Nuu kävevä ka mi puul sannan.

Edimädsenä lätõ sanna kõgõ vanaesä. Meile ülti, et vanaesä lätõ võtt karmu är. Ku mi aig sanna minnä olf, sis imä hirmuf meid: «Mõskõ ruttu, muidõ tulõ pakan ja vii teid är!» Olõ õs meil mõskmisõs määnestki peenükseist mõskmis-

kraami: nii iho ku hiussõ saiva puhtas umatettü seebiga. Mäletä, kuis esä siipi kiitse. No olf iks hais! Ja määne jälle värv suurõn paan moro pääl kiijäl pudrol olf! A perän olõ õs seebil hätägi.

Suidsusann es olõ õnnõ mõskmisõs. Paar kõrda aastan veeti sisse puust tettü resti, põrmandu pääle panti papp ja sis lätõ lihasuidsutamisõs valla.

Tuu olf peris pikk ja põnnõv tüü. Inne olf liha soolan olnu, nätal kül vai rohkõmb. Sis panti liha sanna lae all olõvidõ reste pääle – sääal olõ õs õnnõ mi perre liha. Külä päält kořati kah kokko. Ega lähkõn muial liha es suidsutõdaki ku meil.

Esä ja vanaesä olliva tuu ala meistri. Suidsutamisõ aol pidi sannan kõik aig tuli all olõma, a tohe es pallo külm vai pallo lämme olla. Külmäga jäi liha tuurõs ja lämmeäga kõrbi är. Liha pidi tasaligult suitsuma. Imä olf peris murrõn, et mis sis saa, ku naabridõ liha är tsurgitas.

Suidsutaminõ alaõ joba neläpäävä õdagupuulõ ja käve nika ku puulpäävä lõunõni. Kõik, kelle liha mi sannan lae all rippu, pidivä kütman käümä. Tuud olf selle vaia, et ega üts

Kiri

Kiri kiroda aadrõssil Tartu 48, Võro liin 65609 Uma Leht vai info@umaleht.ee

Toimõndusõl om õigus kirju toimõnda ja naid lühendä. Kirä iist hono-rarri ei masta.

Võrokõisi süämeläm-müs teké tummas

Pääliina võrokõisi ansambli Liiso olõ-õs edimäst kõrda Võro folkloorifestivaalil üles astman, a säändsese trehvämise ku timahavva, olli külh sceni-olõmalda.

Saimi õkva päälava päält maaha, ku mi mano astsõ üts parran iän naanõ, kaalah silt «küläline» ja käeh üts karbikõnõ.

Nakaõ meile seletämä, et timä lugõnu Umast Lehest Mae Linnu murõ – kostki ei ollõv inämb saia ehtsät savvusaanna sinki. Timä sis pallõlnu umal sugulasõl, kel savvusaann, tuu tüü ette võtta.

Teedüperäst om Linnu Tali-na Võro seldsi liigõ nigu liisokõsõki. Nii arvas tuu naanõ, et kül nail lõõritajilgi om õigõ savvusingi mekk suust kaonu aastidõ taadõ.

Sääne kingitüs võtsõ liisokõsõ, kelle suumulk nafalt kinni ei saisa, tummas. Kiä parhillatsõl aol niimuudu mõtlõs ja tege, om üts kuldaväärt inemine!

A asi es jää tuuga – mi mano tull viil ka üts Võromaa miis, Kibena Endel Palliküläst, kel olli meile kingitüses umatettü puust võiuväidseske ja pannilapjukõsõ.

Olkõ näile mõlõmbilõ sükäv kumardus tettü ja tenosõna viilkõrd edesi antu!

Võromaa inemisiile süämeläm-müs om tuu vägi, mis või ilmaga kuumas küttä.

MÜRSEPÄ KÜLLI, Liiso «soprano»

Hansa HOOVI TEATER

näütäs: **Ärtajaminõ ja kauplõminõ Eestimaal läbi ao**

sõgõdan suvõtõkun

PUUT/LAAT

Mängvä:

NUTERI EGON, TAALMAA INDREK, JAANOVITSI MARGUS, TENNOAARÕ LIINA, METSURI MARJE, ALLIKU INGA, JÄÄGERI MERLE, HANSINGU MEELIS, VÕSASTE IRINA

Kirotaja: **ILVESSE AAPO** Lavastaja: **MÄEOTSA AIN**

ETENDÜSE: **28.07 - 20.08**

NB! Hainakuun nakkas pääle kell 20, põimukuun kell 19

Tartu liin. Hansa Hoov. Aleksandri 16. www.hansahotell.ee

Piletid saa Hansahotellist ja Piletilevi müügikotussist üle Eesti

Suurõ ao väiku jutustaja

VALPRI VALDO

Inemiisi kutsutas üles mälestüsi kirja pandma, tetäs eluloo-võistlusi, eluraamadu möövä häste: om sääne aig, et egä ütsigu inemise elulugu tunnus tähts ja põnnõv. Hää om, a iks om säändsel takkaperrä kirjapan-tul eluluul pōradsõ ao nägo, inemise arvinõ umast eletüst elust. Ku peris tōtõt tahat löüdä, sis piät otsma üles vana krooniga, kon 50 aasta iist sündünü asi om kirja kah pant 50 aasta iist. Üts sääne kroonik, Kähri Otto, Juhani poig, elli 1894–1961.

Suurõmba jao elust elli Kähri Otto (rahvasuun Ott) Urvastõ kihlkunnan, a peri olf Põlva kihlkunnast Peri vallast. Hulga aastit umast elust ja tuust, midä näkk, lugi ja kuuldsõ, pandsõ tä paprõ pääle.

Önnõs om inämbüs timä pääväraamatist alalõ jäänü: 05.1919–06.1929 (algus kirja pant sõaväen, edesi Kārgula vallan Tsirgul), 04.1934–10.1943 (kirja pant Urvastõ-mõisa Raotu pääl Māgistel vaheauguga, mõnikōrd om vahelt puudus rohkōmb ku aasta), 11.1946–12.1955 (Māgistel), 11.1954–11.1957 om alalõ ka vihik, kon om tettü egäpäävätsit märkmit ilma kotsilõ, a tuu kõrval om kirān, ku tōnõpuul om kohegi lānnü, vai kedä külä päält matõtu (ja ilmāmārkmit löüd umakōrda varatsōmbist pääväraamatist).

Nigu muudnõ romaan

Mālestüse nakkasõ 1919. aasta kevājā, ku Kähri Otto om Tartun, arvada vāllāopmisõl, joba jaanikuu algusōn lātt sōit Lātti sōaliini pääle. Sāäl marsitas ligi kats kuud edesi-tagasi kümnit verstu ja määndsitki lahingit ei olõ.

Kāhr murõtsõs uma elu peräst, mõtlõs kodu pääle. Saa kirā, et om jaanikuu algusōn poja saanu, a kodu inne ei lasta ku hainakuu lõpun. Väcosan ja kotun käumist om viil, sis om kolm vāllāõmmatut lehte ja algasõ hirmsa sisemāde võitlusõ.

Saami teedä, et om vahe- rahu, a Kāhr ei olõ sõavākke tagasi lānnü ja pelgās trahv- mist. Tagasikāmiisist saa viil selges, et 1915. aastast om tā tiinnü Luuga liinan suurüküvāen, saanu Georgi risti 4. järgu. Inne Eesti väke omma «punadsõ kuradi» tā mobilisiirñü, Pihkvadõ saatnu ja mahlakuun om Kāhr Eesti sõavāe puult vangi võetu. 1920. a kevājā lupa tā mitu kōrda, et lātt ja and hindä üles. Kirātüün tulõ poolōaastanõ paus, joulukuun om Otto tagasi ja pais- tus, et teenistüse kōrraligult lõpuni tennü.

Sāane jutt tulõtas miilde mõnt muudsat romaani, kon midāgi ökva vāllā ei üteldä ja puul jäctās peris ütlemāldä.

PILT VÕRUMAA MUUSÕUMI KOGUST

Urvastõmõisan Māgisten elānū Kähri Ott (kuralt puult kaiõn edimāne miis, pildi tegemise aigu 1947. aastagal olf Urvastõ külānõvvukogu esimiis) pandsõ uma elu pääväraamadulõ kirja.

Kolhoosin mõisteti kohut Hilda ja Salme üle, et nimä olla kolhoosist hainu varastanu: Hilda sai 15 ja Salme 12 aastat vangilaagrit. Jah, väiku varga ripusõ vōllan, suurõ sōitva tōllan: massuinspektor Varjun August tetti ka tüült vāllalõ, et om tennü «sohki». Näiis, kas kohus kah tulõ, kraam olla külh aresti pantu juba. Seo kelm mõist hinnäst vāllā keeruta, selle et tā om vana suli.

Kähri Oti pääväraamat 17.03.1952

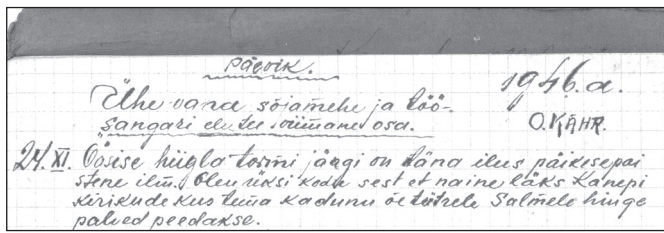
Ütsigu tagasikāmisõ andva taga- pōha manu, a samal aol vahtsit mõistatuisi. Tegeligu luu kokku- mõistatamisõga saa lugõja esi autoris. Kirjapandja uma mõttõ- ja tundõpudina omma lābisegi perre asjuga, «väiku» aolugu peegeldās «suurõ» aoluga: Eesti ja maailma poliitigal hoit kroonik iks silma pääl.

Inemise peegeldüs

Muiduki ei olõ Kähri Oti tüü kunstkirāndüs. A pääväraamatun võissigi ju egä inemine kōnõlda nii nigu nokk om luudu. Lihtsä- le, määndsitki ilustamisõ sõnnu pruukmalda. A kac: *Nüid Mai kuu on tulnud. Kōik metsad lehkavad. Jah tōesti nüid on Mai kuu väljas. Toomingas õitsep juba ja õhk on juba soe. Rohi kasvab igal pool lilled õitsevad linnud teevad pesasi üleültse kōik elab ja liigub. Kevadi sa ilu ja rõõmu aeg* (20. 05. 1922). No määne maamiis nii kōnõlõs! A sääne ollgi tuudaigu üte lihtsä mehe tiidmine, kuis ilosalõ kirotdās. Vahel lüü kirutamisõ man vāllā kōnõlõmisõ võru kiil: *Tōsine talve külm, lõp tiks* (23 01. 1955). Kāhr kirutas *kirikude*, mitte *kirikusse* jne.

Arvada mõtlõs egä pääväraa- madu pidājā võimaligu lugõja pääle (päält tuu om edimāne ja kõgõ tähtsāmb lugõja timä esi). Kirutaja ilustas vai hoit hinnäst tōnõkōrd tagasi. A saman – Kāhri pääväraamat ei salga joht tüllü naasõ vai latsiga vai tuud, et tā mõnikōrd laadu pääl vai kotun ütēn naabrimēhe Simmi Karlaga hindä nõna täüs võtt.

Üts asi om nigu Aamen kerikun – ökvālt kerikun om egä joulupuulpäävä Kähri Oti naanõ (perānpoolõ *vanaeit*) Minna. Miis esi ist latsõ ja kirātüuga kotun, kirutas nelä suurriigi juhtõ kokkusaamisõst Genfin.

Niimuudu alos' Kähri Ott uma elu perāmāst pääväraamatut.

KÄHRI KALEV Rasinalt, Kähri Oti poja Eeri (Erichi) poig:

«Kooliharidust vanaesäl pallõ es olõ, a täl olf väega illos käekiri. Varik Elmar Urvastõst kōnõl' mullõ sändse jutu, et ku vanaesä tsaariarmeen sõavāvelskiri olf, sai tā uma ilosa käekirā iist tsaari hindä käest medāli. Polgun olf määnegi pahandus olnu ja polgukomandōr laskõ vanaesäl armuandmispalvõ kirota. Komandōr lānnü tuu paprõga tsaari mano ja tuu olf ütelnü: «nii illos käekiri, ma anna armu ja mine polku, anna kirotajalõ mu puult metāl!»

Vanaesäl olf väega tark ja ausa miis, rahvamiis. A ka viinamiis. Ku tā külānõvvukogu esimiis olf, sis julgõolõkiülembāga saiva häste lābi, võtsõva tirtsit. Ödagu inne kiudutamist olliva jāl viina võtnu ja tuu olf ütelnü: hummogu om kiudutaminõ. Vanaesäl ütelnü sis, et halv om olla, piät kipõlt kodo minemä. Pandõs joosuga, kedä näkk, hoiat' ette.»

Vanaesäl tähend' uma elo kõik pääväraamatuhe üles, a mõnõ kotussõ häõt NKVD hirmun perān vahelt är – lehe omma pääväraamatist vāllā tõmmadu.

Ma ei mäletä tedä pallõ, olli kümme aastat vana, ku tā kuuli. A mu jaos om tā iks elos aos hinge jäänü. Tā iks hoitsõ meid, latsõlatsi, väega. Mullõ ütēl, et «Kalev, poja!» Tegē meile iks paupulle.

Māletä, et tā olf häste täpne, kōrranõudja. Tā olf ehitüsmiis, kõik saina oli tüüriistu täüs. Es tohe noid liiguta, tuuperäst saimi pahanda. Ku midāgi kurja teimi, sis vanaesäl ütēl: «Kuldraha iist kah ei tahassi teid siia!». A ku naksimi timä puult är minemä, sis ütēl, et tulkõ iks järgmāne aasta tagasi!»

Vanaesäl olf suur raamadukogu, nahkõiten «Eesti vabadussõda» ja kõik. Nuu varastõdi kõgõ edimādsenā är, ku majan ināmb kedāgi es elä. Parhilla viil ligus Antsla kandin timä raamatit, tuu perrä tunnõt är, et «O. Kāhr» om sisse kirotdõt.»

Kāhr tundsõ huvvi kirāndüse vasta. Pääväraamadu sisemāde kaasõ ja lõpulehe omma täüs cesti-, ladina- ja vinnekiilist mõttõsalmõ ja luulõtuusi juppõ. Grenzstein-Piirikivi salmi olli kimmāle egāle koolilatsõlõ teedä, a Rabindranāth Thākur vast joht mitte? Mõnõ salmi manu ei olõ autorit kirja pantu, a ma arva, et Kähri uma nuu ei olõ.

Sāandse, lihtsä inemise päävä- raamadu ja salmigu omma kul- tuuriuurijlõ hää lātte. Näütüses Tuglassõ Elo pääväraamadu perrä ei saa hariligu inemise lugõmisõ kotsilõ midāgi teedä.

Kāhril olf huvi ka tohtritii- düse vasta: kaustan omma pikā haiguisi, ravi- ja kihvtikasvõ, arstiriistu ja -rohtõ nimekirā. Pääväraamadu lõpu puul om pallõ kurtmist tervüse peräst, kroonik uut surma jo 15 aastat inne aigu!

Kāhre käest lehmä ostnu in- mine and elājā kohtuga tagasi (5. 12. 1955) ja nalakas om lukõ, kuis kolmõ aasta peräst (ku pääväraa- matut ināmb es pectä) pahandas parteikuunolõk Kāhriaga katõ lehmä pidämise peräst (kac *ur- vasteleht.blogspot.com* → ajalugu vanadest lehtedest → 2008).

Ku ausa om pääväraamat?

Tõnõ tsensirjā Kähri Otto pääväraamadu man om «suur» aolugu. Tuu press mõnikōrd ellu nii sisse, et taa, midä sa kirja panõt, vōi sullõ vabadusõ masma minnä.

1934. aastal pahandas Kāhr, et mis kitetüst demo- kraatiast kōnõldas, ku Eestin ja Lātin omma sotsialistõ partei kinni pantu? Esi om tā vaenõ miis, 1927. a radokuun kandidiimü vāllanõvvukokku Kārgula tüüliidsi ja väikeisi maapidājide partein, inne 1924. a mässü om tā (krooni- kan) esiki kommunistõ sõna- õigust kaitsnu!

Nii et 1934. Pātsu «vaikiv aig» lubasi hindāette viil vastalinõ olla. Päält sõta om asi tõnõ. Edimāne nõvvukogu aasta näüdās är, et tibra nalla ei mõista. Nii om Kāhri päävä- raamatun vahtsõ kōrra vasta kõgõ kriitilidsemb kotus vast: *Eila oll siit vallast rahva küütamine, kuid see oli õud- ne asi ikkaki pealt vaatada.* (26. 03. 1949).

1951. aasta lõpun kirjapan- tust lausõst, et kolhoosielu es mõista säändsena ette märki, nigu tā vāllā tullf, ei saa joht kimmäst kriitikat vāllā lukõ. Tuudaigu olf Kähri Ott ju olnu Urvastõ külānõvvuko- gu esimiis (olf kats vuuri, 1945–1951).

Stalini aigu nānnü Urvastõ kandi inemise omma arvanu, et Kāhr vōi olla süüdü uma külā mehe maahalaskmisõ kōrraldamisõn. Vōi olla õi- gus, vōi olla nii, et «suur» aolugu es küsü Kähri lupa.

Katõ aasta iist koolnu Elle- ni Jaan om häütüspataljonnõ ja kulakus tegemise aost Urvastõ vallan kirutanu raa- matun «Kuhu kõik nad jäid?» (1. jagu). Sāält tulõ vāllā, et Kähri Oti tunnustusõ pāstse mitu inemist Tšiberist vai hullõmbast.

Põnnõv olnu võrrõlda Elle- ni Jaani raamatut ja tuu ao seletüisi Kähri kroonikan. Palfõsit asju võiva viil māletä tuul aol elānū inemise.

Mõtsavellist olõ ma esiki Urvastõ kandin kuulndu tuud- sanna, midä külānõvvuko- gu esimiis Kāhr «bandiite» kotsilõ kirutas: vōiurüüv, raharüüv jm. Umma arvamist Kāhr vāllā ei ütē. Ma arva, et krooniga om nii ausa, ku tuud- aigu taan paigan olla sai.

1927. aasta suvõl käve Urvastõ kihlkunna aoluulist perimüst koguman Akadec- milidse aoluseldsi stipendi- aat Laursoni Agaate.

Paikligõ inemiisi, tōisi siān ka Kähri Oti käest saadut teedüst hoitas Tartun Eesti kirāndüsmuusõumi Eesti kul- tuurilulidõsn arhiivin. Sinnā om plaan anda ka Kähri Oti pääväraamadu ja paprõ.

A vast mõni lugõja om esiki tundnu seod miist ja mõist midāgi umalt puult taalõ jutulõ manu panda. Tuul juhul vōissi tā Umalõ Lehele tuust teedä anda.

Kähri Oti perāmāde päävä- raamadu pāstmise iist tenosõna HIRVLAANÕ MILVILE!

Aholämmi

Lats olla om hää

Võro raamadupoodist sai raamatu- kõsõ «Mudilase mäletämise». Autor Elle-Vaika Kiik – Kudu Elle! Võru tütrik, lõpõf keskkooli kats aastat päält minnu.

Ummi mäletämisi paariküm- ne lehekülle pääl vii tā lugõja uma latsõpõlvõkodu Tamula jär- ve viirde parki. Juttu om elust- olust, midä scaoigsõ latsõ mõis- ta-i häste ette kujota: kuis mõsu mõsti kolmjalan ja kuionult lasti läbi mõsutrulli. Kuis saisti tsukrusaban. Saa teedä väiku Elle mängõst ja mängusõprust ni muinasjutuilmast, kon kannu vōisõ lossis mõtõlda. Süāmliidse omma pildikese vanavanõmbist mammast ja papast. Kāngsepäst papalõ miildõ hõigoda: «Juus vai habe, kontsapleki!»

Tagakülle pääl om perre pilt: vanõmba Johannes ja Emma- Amalie, veli Ilmar, sõsar Ilme ja pesāmuna Elle. Kudu Johannes ollf uma tüü hāädüse poolõst tunnõt plekkseppmeisteri.

Võrukiidse raamadu lõpun om autori cesti keelen kirotdõdu saatõsõna, kon tā ütles, et om uma luukõsõ kirja pandnu ni- muudu, nigu kōnõldi timä latsõ- pōlvõn. Autor elās parhilla Ida- Virumaal, om olnu cesti keele oppaja. Tā om üles kasvatanu tütre ja kats poiga, om nelākōrd- nõ vanaimä.

«Mudilase mäletämise» pildi joonist tütretütär Vāndre Egle.

Ku naid mäletämisi loi, tund- sõ ma hāädmiilt, et Elle om latsõpõlvõlinast kavvõl iks võrukõsõs jäänü.

VALPRI LIINA

Linalaat Moosten

Moosten peeti 24. hainakuu pääväl lina- ja käsitüülaata. Sai osta linast kapla (pildi pääl), rõivast, linaõlli ja esiki linajahust pannkuukõ.

Peipsivēere viinlane mõi edimādsi sibulit (võtsõ 15 kruuni kilost).

Et ilm olf kuum, sis lāts häste kaubas Põlva küle alod- sõ Orājõõ külā mehe Hom- miku Induli kali ja lakõ (nii olf kodoolt kutsnu Induli setost kasuesä, kelle käest miis ka ollõtegemist opsõ).

HARJU ÜLLE jutt ja pilt

Sada kanamunna

SOOLA MAHTI

Lugu juhtu 1939. aastal Võrumaal Krabi vallan Lehesuu talun.

Peremiis tahtsõ Võru turu pääle kanamunnõ müvvä viiä. Lugõsi korvin muna üle, a olf 99 munna.

Pand' hobõsõ vankri ette ja sõitsõ väretist vällä tii pääle, et turu pääle sõitma naada.

Tii pääl sõidu aol kuulsõ: kana kakaf aian muru pääl.

Peremiis jätse hobõsõ tii pääle saisma ja tull' ruttu ütte munna otsma, et sis saa 100 munna müvvä.

A kana olf loonu muna aida ala. Peremiis ronisi aida ala ja saigi muna kätte. Muna peon, nakaš taasperi aida alt vällä ruumama, a rõiva jäivä sällä pääle rukka, es saa miis edesi es tagasi.

KOHA PRIIDU TSEHKENDÜS

Perepoig tull' tarõst vällä ja peremiis hõigas: «Poig, tulõ avida minnu aida alt vällä!»

A tii pääl olf hopõn naanu

kraaviperve päält haina süü-
mä ja kalluf vankri kraavi,
säälsis olli hobõsõl taasõ risti
kaalan, vehmer sällä pääl, a

munakorv 99 munaga kraa-
vin, kõik muna puru. Terve
olf õnnõ tuu ütse muna, mis
peremehe peon olf.

Tikri ja naabrinaanõ

Taa lugu juhtu mukka tõtõstõ 20 aastat tagasi. Juhtu olõma poisipõnnin suvitsõl aol vanaesä-vanaimä puul Rāpinäl.

Kodosõidu päävāni olf vana-vanõmbidõ seltsin aig rahuligult ja «rüüpin» viirdünü. A perämāne päiv om miilde jäänü täambāseni.

Sis juhtu mi seltskunda tävvendāmā uno, ononaanõ ni näide noorõmb tütär. Tütär olf tuud aigu väega kelmlatskõnõ, kiäle miildüsivä kõiksugudõ kavala vembu.

Lätsivä timä vanõmba tarõ ja naksiva vanapaariga maast-ilmast kõnõlõma. Mi, latsõ, jäimi vällä tolgõndama. Lää õs pallo aigu, ku meil, naaskliil, olfgi ümbretsõõri

aid, unotütre juhtmisõl, är «takseeritü».

Esierānis jäivä unotütrelle ülcaia silmä vanaesä-vanaimä naabrinaanõ, kiä päivitüs-rõividõga tooli pääl pikuf, päävāprilli iin, ja naabrimiis, kiä naasõ sällä takan hoolõga aolehte lugi.

Õkva tsurgahf mu kaaslasõlõ midāgi päähä ja joba mi hiilemigi puulkükäkil tikripuhma mano, kost naabrinaasõni jäi kõgõ rohkõmb katõsa-ütēsä miitret. Tikri olliva tuud-aigu väega kalõ ja tuurõ: süümises viil es kõlba.

Ja sis sosisfki unotütär tuu saatusligu lausõ: «Nakkami pilma!». «Noh, nakkami!» sosisi ma vasta. «Sõda» olf

valla pästet – edimāne tikri linnaš tsiuhti naabrinaasõ palla iho pääle ja mi kākemi hinnāst puhmõ taadõ, mis jäivä katõ aia piiri pääle.

Naabrinaanõ, kiä mi tege-miisi es olõ tähele pand-nu, liiguf ummi ram-mõhtunuisi liikmit ja ütēl mehele kelmligu helüga: «Mis sa tiit?!».

Naabrimiis, kiä istõ ka ütē tikripuhma man, tii õs naasõst suurõmbat vällä ja lugi edesi. Tuu pääle naksimi mi tassakõistõ naardma. Tsiuh linnaš tõnõ tikri naabrinaasõ pääle.

Seokõrd es olõ tuu mehega ināmb nii tasalik ja naas jo veidikese pahandama: «Mis

sa pillut minno?! Esi miis, a tsura aru!». Naabrimiis võtsõ nõna aolehest vällä ja ai vasta: «Ma olõ-i sinno minkagi pilnu. Ajat õnnõ ulli juttu!»

«A mis taa sis om?» küsse naabrinaanõ ja võtt rindu vaihõlt tuura tikri vällä. Miis kergüf olgõ ja ütēf ulli näoga: «Kost ma tiia?» ni naas vahtsõst aolehte kaema. Meil olf nalfā pallo, a suurõs mi hellü es lasõ. No ja jälki tsiuh ni tikri linnaš naabrinaasõ puulõ.

Naabrinaanõ nõstsõ helü jo väega korgõs. Kes tiid, mis timä suust olõs tulõma naanu, ku mi unotütrega suurõ helüga naardma es naanu. Ku ollimi hinnāst pistü ajanu (õks viil naaruga), naksi ka naabrinaanõ ja -miis naardma. Lõpp hää, kõik hää.

HOABI INDREK

Kaeq võrokeelitsit Jussi-multikit: www.lastekas.ee → Jussi multikad → multikaq võro keelen!

Latsilõ

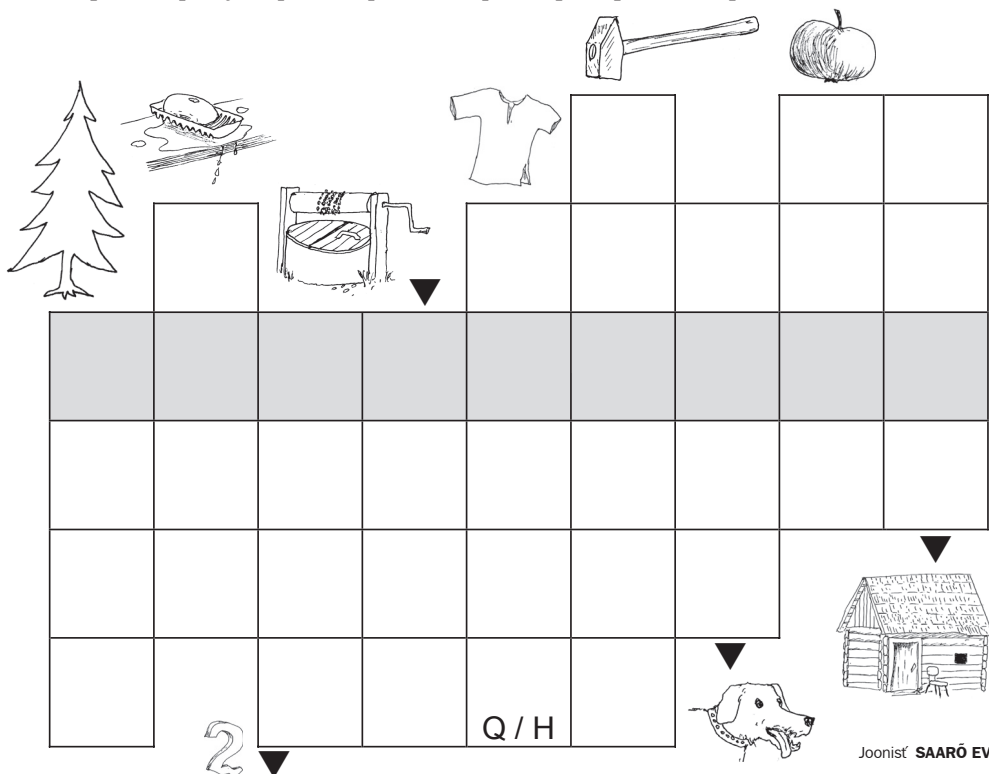
Vastussõq saatkõq
Tartu 48, Võro liin
65609 Uma Leht vai
info@umaleht.ee.

Manoq kirotagõq uma nimi, vannus, aadrõs ja televoninumõf. Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit latsiraamatit vai kasette ja Uma Lehe klepse.

Minevākõrdsõ mõistatusõ vastussõs pidi tulõma tsukur.

Avvohinna saavaq Kroonmāe Sandra Tsoorust ja Paloveri Marili Kaagjärvelt.

Täüdāq är ristsõna! Tummõmbist kruudukõisist saat teedāq ütē süüdāvā aša, midā inemiseq mõtsat parhillaq korjasõq. Saadaq vastus ärq ildampa 5. põimukuu päävās!

Joonist' SAARÕ EVAR

Opkõ tsirgu käest lindamist!

Ma arva, et tüütukassa tulõ kinni panda. Tuust huulmada, et ma esi olõ kah aig-aolt sääls kirān olnu. Ei kiāki, ei tüütukassa ega ma esi ei olõ sutnu mullõ tüüd löüdä, kuna ma olõ nii esierāline inemine, et mullõ pasjat tüüd samahāste ku ei olõki.

RUITLASÕ OLAVI, Kana pidājā

läts ütse sukk lindama. Naabrimiis mākse uma suurõ vislapuu kattõlõriga kõvastõ kinni. Üts mulk jäi sisse ja Kana tekk kipõstõ puhta tüü. Tä om sääne varas, et varastas ummi takast kah. Üte käega remondi paadimoodori karbussi ja tõsõga aja Kanna

Loodõri hingeelo om esierālidelt piinü. Loodõr taht rahuligult maada, kõvastõ süvvä, arvit massa ja haigõkassakaarti umas pitä. A kerge ei olõ niimuudu. Et hää loodõr olla, piät väega virk olõma, kõik aig silmä-kõrva vällalõ hoitma, et kon midāgi andas vai ripakil om.

Varastaminõ om loodõri jaos harilik asi. Hummogu lätsi aida ja näi, et naabrimiis varastas tõsõ naabrimēhe takast mõroritkit (cesti k: mādārõigas). Kolm ilosat puhma olf vällä kaibnu. Kolmsada jäi viil alalõ, tõsõ naabrimēhe

ma pääl muud ei olõki ku mõroritka, a õks...

Kevajā tõi poig pargist varõsõpoja. Olf väega tsilokõnõ ja pesäst vällä sadanu. Pannimi tä kängäkarpi, süütsemi-juutsõmi. Nüüt om täst suur tsirk saanu. Ja varastagõ naabrimiis nii pallo mõroritkit

Kana.

Naabrinaanõ käändse suidsupakilõ sekondis sālā ja Kana pansõ tuu paki tuusama sekondiga pihta. Tõnõ naabri pansõ mõsu kuioma ja õkvalt

Tossu Tilda pajatusõ

Ei mängi jalgpalli!

Kuu aigu käve Afrigamaal kõva jalgpallilahingu. Piaaigu egä päiv võisõ raadiost vai telegakastist kullõlda lõgahust: «Jalgpall on parem kui seks!»

Kats 80aastast mutikõistõ ütse õdak maja iin pingi

pääl ja aiva juttu. Üts mutikõnõ küsse tõsõ käest, mis tuu arvas säändest lõugahustõst.

Tõnõ es ütē midāgi. Mutt arvas, et timä kõrval istja es panõ kūsõmist tähele ja küsse vahtsõst.

«Ma ei olõ elon jalgpalli mängnü!» põrof tõnõ mutikõnõ pahatsõlõ vasta.

XVII SETO KUNINGRIIK

MIKIDÄMÄEL, 7. augustil 2010
alostusõga kell 12

10.00-12.00 Piiraku, sõira, leevä, õllõ, veini, handsa vastavõtminõ võistluisi jaos.
12.00 Kuningriigi päävā vallalõtegeminõ
ülembsootska tulõk, valtsõmisõ üleandminõ, kuningriigi vällakultaminõ lipu nõstminõ ja hümi laulminõ, Kuninga käskõ vällahõikminõ tervituslaul, võistluisi vällahõikminõ, sõnolisõ võistusõ teema vällahõikminõ

12.45-16.00 Võistusõ:
sõnolinõ, kandlõlõujā, viiolimāngjā ja lõõdsamāngjā, kasatskilõujā ja kargusõkargaaja, jõvvumiis, kalamiis, veini- ja õllõtegiijā, handsaajaja, sõiratēgiijā, leevāküdsājā ja piirāküdsājā, nāpotüü tegijā (naane, miis)

16.00 Ülembsootska valiminõ
16.30 Kuninga meistridõ vällahõikminõ
17.00 Sõavāe paraat
18.00 Lõpõdaminõ
Kirmask

Kontakt: tel 53 420 676 või aida@mikita.edu.ee

Päivā toetasõ:
Kuningriigi viisa mass 50 krooni
Seto rahvarõivih ilma
Latsõ ilma
Sõidumassina saiskusõtus 25 krooni
Bussi saiskusõtus 50 krooni

MIKIDÄMÄE VALLAVALTSUS
REGIONAALARINGU TOETUSKESKUS
KULTURIMINISTERIUM